

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Теменужка Каролова Хроми-Жигалова

член на научно жури съгласно Заповед на Ректора на ВСУ „Ч.Храбър“ №999 от 14.09.2017г. на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, професионално направление 3.7 „Администрация и управление“, научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ на тема

„ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО ПРИ ПЛАНИРАНЕТО В ГРАНИЧНИТЕ РЕГИОНИ“

Докторант: Тал Яаар-Вайсел

Научен ръководител: Доц.д-р Магдалена Иванова

Настоящото становище е изготвено съгласно заповед №999/14.09.2017г. и въз основа на представени от докторанта: дисертационен труд; автореферат; справка за приносите в дисертационния труд; публикации по темата на дисертационния труд. Представените материали са в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ и Наредба 12 на ВСУ „Черноризец Храбър“ за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и научна степен „доктор на науките“.

Авторът на докторската дисертация се обучава на самостоятелна подготовка в катедра „Администрация, управление и политически науки“

1.Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научноприложно отношение

Актуалността на дисертационния труд се определя от важността на разглеждания в нея основен проблем – сътрудничеството при планирането в граничните региони с цел преодоляването на регионалните конфликти и подпомагане регионалното развитие чрез прецизно планиране и улесняване разрешаването на регионални проблеми: обществени, екологични, икономически и пр.

На фона на недостатъчните научни разработки в областта на изследваната от докторанта проблематика, както и на база все по-интензивно течащите процеси за транснационалното сътрудничество, дисертационният труд на Тал Яаар се откроява с научно-приложна стойност и полезност.

2. Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературата

В своето изследване Тал Яаар използва 72 научни заглавия на английски език и 17 интернет източници. Библиографската справка дава основание да се заключи, че подбора и обхвата на използваните източници и научна литература са безспорна предпоставка за задълбочено изследване по темата с научно-приложен характер. Литературните източници са използвани коректно в текста на дисертацията. Изборът на научни заглавия, стилът и аналитичността на дисертационния труд позволяват да се обобщи, че Тал Яаар познава добре достиженията на науката в изследваната област, систематизира известните научни постижения, опита на Европейския съюз, синтезира научни тези, откроява и формулира нерешените проблеми.

3. Аналитична характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд на докторанта Тал Яаар е с обем 213 страници. *Структуриран* е съобразно изискванията за дисертационно изследване и съдържа увод, три глави, заключение, библиография, 15 приложения. Основният текст съдържа пет схеми и илюстрации. Списъкът на използваните източници се състои от 72 заглавия на английски език и от 17 интернет ресурси. *Съдържанието* на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени конкретни изводи, които представят резултатите от изследването, обобщения и заключения по разглежданата проблематика. Стилът на изложението е добър. Дисертацията е написана на научен език като се владеят и прилагат

съответстващите терминология и понятиен апарат. *Обектът и предметът* на дисертационния труд намирам за коректно зададени. Формулираните *изследователски цели* съответстват на реалните достижения, показани в дисертационния труд. Поставените за решаване *задачи* в дисертационния труд са шест, като техните формулировки са прецизни и изчерпателни. *Изследователска теза* е свързана основно с това, че „оптимистичното“ планиране прави възможни бъдещите партньорски взаимодействия в развитието на трансграничните райони, както и възможността да се приложи съществуващият Европейски опит от последните десетилетия, което ще подпомогне създаването на успешно сътрудничество в пограничните региони и особено в страна каквато е Израел с райони, с все още затверени граници. Много точно е дефиниран изследователският проблем на тази дисертация като резултат от необходимостта от подробен анализ и проучване на управлението на планирането и модела за трансграничното планиране на граничните райони.

В Глава първа–„Граничните райони от конфликти към сътрудничество”, докторантът изследва състоянието на основните аспекти и представя преглед на научните изследвания за границите, граничните региони и съществуващите конфликти. Коректно са систематизирани изводите от направеното изследване : Трансграничното сътрудничество не е очевидна даденост, а възможност, която изисква творческо мислене , трансграничните партньорства могат да подпомогнат решаването на местни проблеми, както и удовлетворяването на необходимостите в местен контекст; Дефицитът на познания и координация може да намали значително възможностите за осъществяване на трансгранично сътрудничество на ниво местни администрации и коректното управление в граничните региони може да доведе до увеличен търговски обмен, чрез който да се подобри цялостното икономическо състояние в съответните зони, и за смекчаването на конфликтите;

Създаването на споразумения с участието на различни заинтересовани страни, които не са представители на правителствата, е способ за преодоляване на трансграничните проблеми, свързани с опазването на околната среда.

Във Втора глава – „Трансгранично сътрудничество в Европа и в Израел” са разгледани редица елементи на трансграничното планиране в Европа и Израел. Акцентирано е върху множество конкретни проекти, проучени задълбочено, за да се осмисли случващото се и в пограничния регион, в който живее авторът на изследването. Дисертационният труд описва типове сътрудничества през различни исторически периоди, сътрудничеството по отношение на планирането и развитието на граничните региони в Европа. Тази част от дисертационния труд представя множество примери с налично трансграничното мислене по отношение на планирането, като повечето от тях се фокусират в северните райони на Израел. Основното заключение, което авторът правилно представя въз основа на изследваните примери в тази глава е, че трансгранично сътрудничество е възможно дори между региони, преживели войни и враждебност.

Глава трета: „Сравнително изследване на граничните райони на България и Израел” включва сравнително изследване на същите в контекста на търсене на перспективите в прилагане на опита от проучванията на една граница към друга, открояват се основни елементи, дори и при много различни една от друга граници. На основата на своето проучване, авторът прави логични изводи и представя българските проекти за трансгранично сътрудничество доказващи необходимостта от такъв тип проекти за развитието на местната икономика и за благополучието на местните общности, но и ги превръща в значима и уникална зона, с което се насърчава и като цяло развитието на страните; При наличен процес на засилване на отбранителните сили от една страна, е претенциозно

същевременно от друга страна да се наблюдава съгласуваност при планирането на регионалното развитие в трансграничните зони.

Изследването позволява на докторанта да предложи подход и *модел за планиране в граничните регион, което е* основният принос на дисертационния труд. Той обобщава заключенията в изследването, като изследва възможността за регионално планиране в граничните зони, когато сътрудничеството е възможно, като също така осмисля разрешаването на общи проблеми от двете страни на границата. Моделът може да бъде използван като стимул за регионално планиране от съответните органи, национални и местни,. Моделът включва участието на гражданите на граничните региони и неправителствени организации, като организации за опазване на околната среда, а насърчаването на тяхното включване е значима същност в цялостния процес; Моделът включва процес на медиация. Моделът е изграден въз основа на проучването на европейския и израелския опит и може да бъде използван както от органите за планиране в Израел, така и в друг контекст, където границите са затворени и отношенията - усложнени.

В съдържателно отношение посочените в Автореферата *приноси отразяват обективно постиженията на докторанта,които напълно потвърждавам.*

4. Обобщение на силните страни на дисертационния труд

Най-съществените преимущества на дисертационния труд на Тал Яаар са: 1. Коректно са дефинирани предметът, обектът, целта и задачите на дисертационното изследване; 2.Дисертационният труд представлява аналитично изследване по актуална и значима от научно естество проблематика; 3. Докторантът показва безспорни изследователски умения Дисертацията е резултат и се базира на широк обем изследвани научни източници.

5. Научни и научно-приложни приноси. В дисертационния труд са посочени седем приноса, които могат да бъдат приети. Тези приноси включват:

1. В дисертационния труд е разработен модел, чрез прилагането на който става възможно планиране в трансграничните региони, основано на сътрудничество.

2. Моделът има практическо приложение - дава възможност на вземащите решения и правещите политики на местно и национално ниво – от регионалните до националните власти, както и местните и националните отговорни институции, да използват инструментите на планирането по начин, по който да насърчат развитието на регионите.

3. Разработен е оптимистичен подход към инструментите за планиране с оглед постигане на бъдещо трансгранично сътрудничество. „Оптимистичното планиране“ представено чрез изследването, е фундаментът за трансгранични партньорства в бъдещето.

4. Разработеният модел на процеса на планиране може да бъде използван от органите за планиране в Израел, както и в други райони в света, където границите са затворени.

5. Разработени са няколко варианти на планиране в граничните региони, чрез които се постигат ползи за местните жители, при възприемане на общите проблеми като предизвикателства, чрез които става възможно насърчаването и развитието на тези региони чрез бъдещи партньорства, дори и при невъзможност за сътрудничество в настоящето.

6. Доказано е , че интегрираният подход на сътрудничество е подходяща концепция за планиране на граничните райони.

7. Предоставените ключови препоръки към органите на планиране в Израел с оглед използване на бъдещи инструменти в процеса на планиране на граничните региони могат да приемат като практическите приноси на дисертацията.

6. Бележки и препоръки . Като всяка изследователска работа , така и предложения за оценка дисертационен труд подлежи на бъдещо усъвършенстване. Като негово основно достойнство може да се посочи доминиращия аналитичен и практико-приложен характер на изследването.

Разглеждам възможността за бъдещо, по-задълбочено изследване на тези моменти като препоръка към бъдещата научно-изследователска работа на докторанта.

Като имам предвид актуалността на разглежданата проблематика, посочените приноси, считам, че дисертационният труд на Тал Яаар-Вейсел отговаря на общоприетите изисквания.

7.Автореферат и публикации по дисертационния труд . Тал Яаар-Вейсел има пет публикации в научни издания. Всички те са по тематиката, обект на настоящата дисертация. Авторефератът отразява структурата, съдържанието и изследователските резултати на дисертацията. В него е приложена справка за основните приноси, съдържащи се в дисертационния труд.

8. Заключение

Представените материали съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Наредба No 12 на ВСУ „Черноризец Храбър“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Поради това препоръчвам на уважаемите членове на научното жури, на **ТАЛ ЯААР – ВАЙСЕЛ** да се присъди образователната и научна степен „**доктор**“ в професионално направление „Администрация и управление“, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“.

12.10.2017 г.

Изготвил:/п./

Доц.д-р Теменужка Каролова Хроми-Жигалова